

OPS

tuki 2016

Kehittävä arviointi oppimisen tukena

Kehittävä arviointi oppimisen tukena

Päivi Atjosen esitys OPStuki-kouluttajien kokouksessa
28.8.2015

Päivi Pollarin esitys eNorssin
syyspäivillä 10.9.2015

Arviointi on vahva vaikuttaja

- ”Arviointi on se kenttä, jossa taistelu opetussuunnitelman uudistamisesta joko voitetaan tai hävitään.”
- Arviointimenetelmät vaikuttavat vahvasti opetus- ja opiskelumenetelmiin.
- Arviointi on myös tehokas muutoksen estäjä: jos arviointi ei muutu, ei muutu opiskelukaan, sillä

*”opiskelijat muovaavat työtään pikemminkin
Arvioinnin vaatimusten pohjalta kuin
opetussuunnitelman retoriikkaan nojautuen.” (Välijärvi 1996, 126)*

Perustetekstistä poimittua

Useassa kohdassa on neuvoja opettajalle:

- *Opettajat huolehtivat, että tavoitteet ja arviointiperusteet ovat oppilaiden tiedossa.*
- *... opettajat auttavat oppilaita ymmärtämään tavoitteet ja etsimään niiden saavuttamiseksi parhaita toimintatapoja.*
- *... edellyttää opettajilta oppimisprosessiin liittyvää havainnointia ja vuorovaikutusta oppilaiden kanssa.*

OPS:n perusteet 2014

Kehittävä arviointi oppimisen tukena

Päivi Atjonen

- Liki synonyymi formatiiviselle arvioinnille
- Arvioinnin ajattelutapa, joka tähtää siihen, että
 - arviointi tuottaisi jotain hyötyä
 - tuloksia käytettäisiin
 - saataisiin tietoa ajoissa
 - ajateltaisiin painotetusti tulevaisuutta
- ELI

kehitettäisiin ja tehtäisiin oppimisen arviointia alusta saakka tarkoituksellisesti.

”Pääosa opintojen aikaisesta arvioinnista on luonteeltaan formatiivista.”

OPS:n perusteet 2014

Formatiivinen arvioinnin tehtävä on edistää oppimista

Pirjo Pollari

Mitä formatiivisen arvioinnin tulee huomioida?

- Tavoitteiden tulee olla oppilaiden tiedossa
- Itsearviointia tulee tukea ja kehittää
- Oppilailla tarpeeksi mahdollisuuksia ja aikaa ajatella itse sekä osoittaa ja testata ajatteluaan
- Palaute ensisijaisen tärkeää, sen tulee ohjata eteenpäin
- Havaittuja 'aukkoja' täytyy voida paikata: loppuarviointi ei sitä mahdollista
- Täytyy olla turvallista, jotta uskaltaa tehdä myös virheitä!

"Opettajat auttavat oppilaita ymmärtämään tavoitteet ja etsimään niiden saavuttamiseksi parhaita toimintatapoja. "

OPS:n perusteet 2014

Heli Lepistö 22.9.2015

Palautteesta

Palautteen tehtävä on ohjata suuntaamaan kohti tavoitteita ja saavuttamaan ne.

Tavallisesti opettajien mielestä palaute on rakentavia kommentteja, kritiikkiä, korjaamista, sisältökommentteja ja laajennuksia.

Oppilaat sen sijaan arvostavat palautetta, joka auttaa heitä tietämään, minne ja miten heidän on tarkoitus edetä.

Hattie 2012, 19

Oppilaita ohjataan palautteen avulla tiedostamaan edistymisensä.

OPS:n perusteet 2014

Heli Lepistö 22.9.2015

Palautteen ongelmia

- Palaute yksisuuntaista, opettajalta oppijalle.
- Vain osa menee perille.
- Palaute peittyi; arvosana vie huomion oppimistehtävästä, oppimisprosessista. Numeerinen arviointi ohittaa sanallisen.

Arvioinnin yleisin muoto, arvosanat, on niin itsestäänselvä osa koululaitosta, että emme helposti edes huomaa, kuinka hyödytöntä sen antama palaute on oppimisen eteenpäin ohjaamisen kannalta. Arvosanoista emme päässe - mutta se ei tarkoita, että meidän pitäisi pitää niitä tärkeänä palautelähteenä.

Wiggins 2012, 15

Mitä kansainväliset tutkimusjulkaisut sanovat oppimisen arvioinnista? Päivi Atjonen

- Erilaiset arviointitavat mahdollistavat, että erilaiset oppilaat voivat näyttää osaamistaan.
- Arviointiin liittyvä vuorovaikutus (esim. arviointikeskustelu, suullinen koe, esitys) lisää oppilaiden motivaatiota ja osallisuutta sekä keventää valtasuhdetta.
- Formatiivinen arviointi kuroo umpeen nykyosaamisen ja tavoitetilan välistä kuilua, kun palaute on määräaikaikokeita tiuhempaa ja monipuolisempaa.
- Oppilas tarvitsee aina palautetta, jonka ei tarvitse (aina) olla numeerista.
- Suullinen arviointi ja itsearviointi edistävät useita tärkeitä oppimiseen liittyviä ja kasvatuksellisia tavoitteita.
- Vertaisarviointi täydentää, runsastaa ja monipuolistaa opettajan antamaa palautetta ja kuormittaa oppilasta psyykkisesti vähemmän.

*”Suuri osa oppimisen arvioinnista on opettajan ja oppilaan vuorovaikutusta.”
OPS:n perusteet 2014*

Mitä kansainväliset tutkimusjulkaisut sanovat oppimisen arvioinnista? Päivi Atjonen

- Opettajilla on paljon taipumusta suoritusorientaatioon eli ops:n tavoitteiden kapea-alaiseen saavuttamisen arviointiin (numeroin).
- Arvioinnilla taipumus rakastaa yhdenmukaisuutta: samat opiskeltavat asiat, samat kokeet, samat ohjeet, samaan aikaan
- Numeerisesti arvioitavilla kynä-paperi -kokeilla
 - ei edistetä tehokasta oppimista
 - on negatiivisia vaikutuksia (mm. kilpailu, psyk.sosiaaliset paineet)
 - keskittyvät liikaa johtamisvaltaisiin tavoitteisiin (mm. testisuoritusten ennakointi vs. oppimistarpeiden tunnistaminen, pisteiden ja arvosanojen kokoamisrutiini – ulkoinen motivaatio)
- Vaihtoehtoiset arviointitavat ovat liian vähän käytössä.

”Oppilaita ohjataan palautteen avulla tiedostamaan edistymisensä.”

OPS:n perusteet 2014

Heli Lepistö 22.9.2015

Suomalaisten opettajien arviointikäytännöistä

Päivi Atjonen (2012 täydennyskoulutuksessa olleita opettajia)

Arviointimenetelmät %					
	päivittäin	viikoittain	kuukausittain	1-2 krt/lk	Ei juuri laikaan
Havainnointi	89	11			
Itsearviointi	6	14			
Vertaisarviointi	5	12			
Arviointikeskustelu oppilaan kanssa	4	10			
Arviointikeskustelu huoltajan kanssa				70	28
Portfolio				26	66
Suullinen koe				33	41
Kotiessee/ kirjoitelma				30	33

Suomalaisten opettajien arviointikäytännöistä

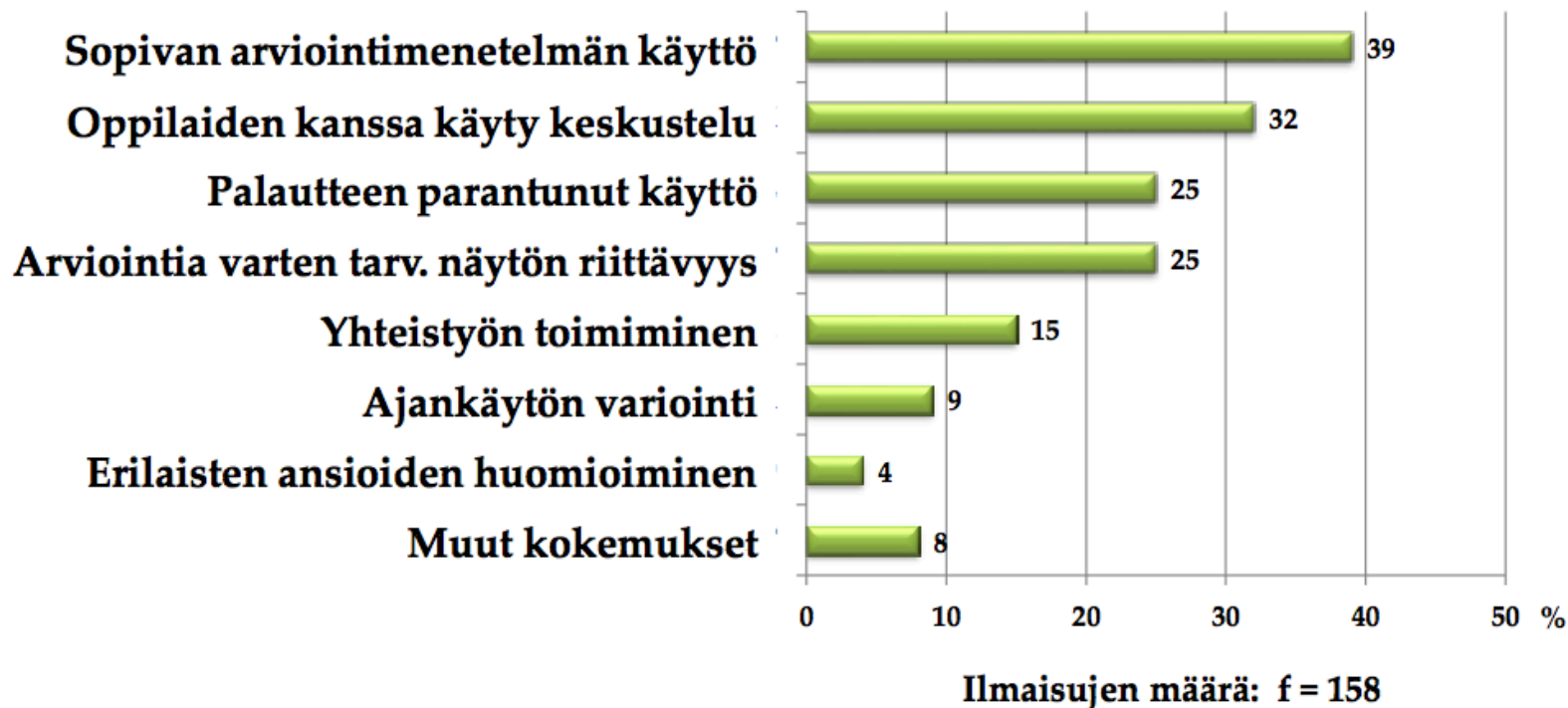
Päivi Atjonen (2012 täydennyskoulutuksessa olleita opettajia)

Kuukausittain käytetyt, 4 suosituinta

- Kirjallinen koe 82%
- Itsearviointi 40 %
- Numeroarviointi 34%
- Sanallinen arviointi 29%

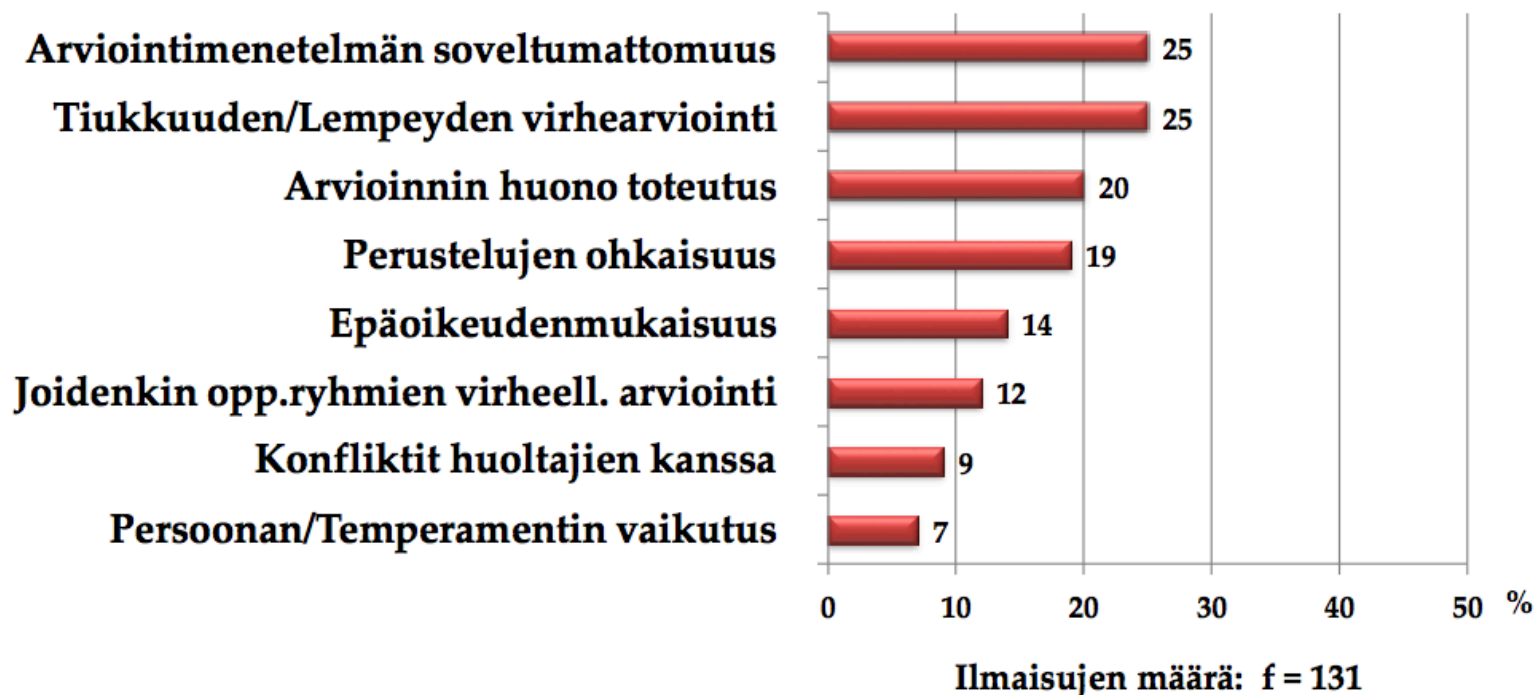

Tutkimustuloksia: Myönteinen kokemus

Opettajien kokemukset sellaisista oppilasarviointitapauksista, joissa he katsoivat toimineensa hyvin/oikein/oikeudenmukaisesti.

Tutkimustuloksia: Kielteinen kokemus

Opettajien kokemukset sellaisista oppilasarviointitapauksista, joissa he katsoivat toimineensa huonosti/väärin/epäoikeudenmukaisesti.

Opettajan arviointi voi olla

- 1) vallankäyttöä tai tuen antamista
- 2) Luokittelua tai ohjausta
- 3) feedback- tai feedforward-luonteista
- 4) ongelma- tai vahvuuslähtöistä
- 5) tyypistävää vai voimaannuttavaa
- 6) yhdenmukaisuutta tai erilaisuutta edistävää
- 7) kilpailu- tai tehtäväkeskeistä

Arviointi siis ohjaa voimakkaasti oppimista,
eli ”sitä saat, mitä tilaat”,

eli...

Ajattelun muutoksesta toiminnan muutokseen

- ⊙ Jokaisella oppilaalla oikeus kokea erilaisia arviointitapoja – opettajilla on tästä yhteinen vastuu.
- ⊙ Oppilaita kiinnostaa oman työn seuraaminen, jos heitä on tähän ohjattu.
- ⊙ Palautteen ajoituksella on merkitys.
- ⊙ Arviointi voi toimia vahvasti oppimisen tukena mutta myös oppimisena.
- ⊙ Numeerinen arviointi ohittaa sanallisen arvioinnin.

- ⊙ Formatiivinen eli oppimista edistävä arviointi tarkoittaa opettajan toimintatapojen/pedagogisten ratkaisujen muutosta.

Ajattelun muutos - > toimintatavan muutos

Edistymistä tarkastellaan suhteessa aiempaan osaamiseen ja asetettuihin tavoitteisiin.

OPS:n perusteet 2014

Kehittävä oppimisen arviointi tarkoittaa, että...

- ◎ oppilas tarvitsee palautetta oppimisesta ja oppimiselleen ominaisista **vahvuuksista**.
- ◎ palaute kohdentuu etenkin **tulevan oppimisen** kannalta tärkeisiin seikkoihin ja on sen suhteen oikein ajoitettua.
- ◎ **arviointitavat tai -menetelmät** joustavat oppilaan valmiuksien ja opittavan asian mukaan.
- ◎ arvioinnin **vuorovaikutteisuus** parantaa arvioinnin osuvuutta ja vahvistaa oppilaan **toimijuuden** kokemusta.
- ◎ formatiivisen arvioinnin nimissä oppilasta **ei** pakoteta **jatkuvaan**, varsinkaan yksipuolisten **näyttöjen** antamiseen.
- ◎ ymmärretään oppimisen, kasvun ja kehittymisen olevan ensisijaisesti muuta kuin **suorittamista** ja sen **rekisteröimistä**.

Arvioinnin erilainen tehtävä vuosiluokkakokonaisuuksissa

1-2 Koululaiseksi kasvaminen

Perusopetuksen alussa jokaisen oppilaan edistymisen huolellinen seuranta on erityisen tärkeää, jotta voidaan huolehtia siitä, että oppilaalla on edellytykset opinnoissa etenemiseen.

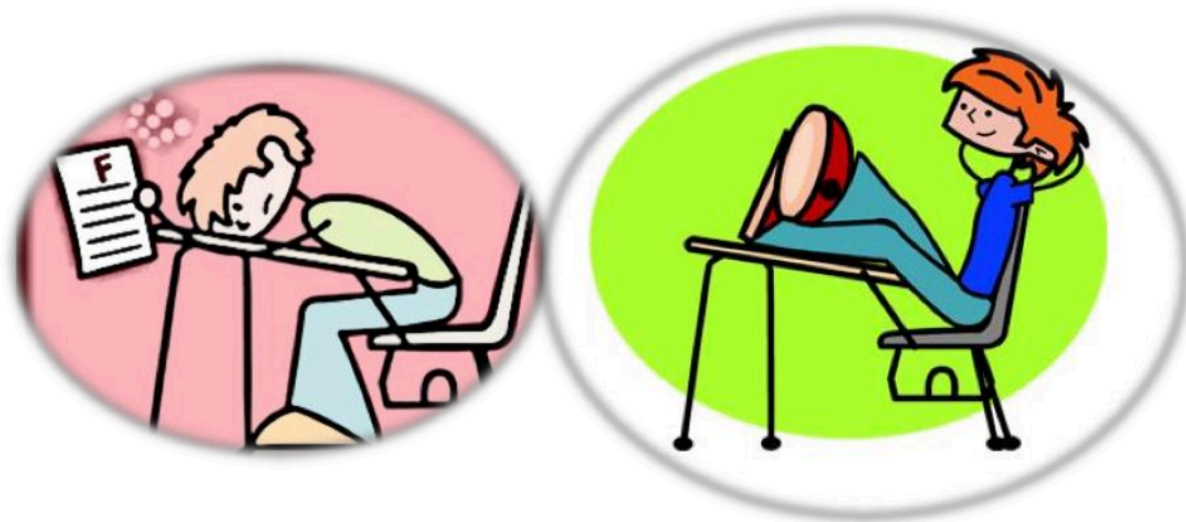
On tärkeää, että jokainen oppilas saa rohkaisevaa palautetta ja tilaisuuksia uusien asioiden oppimisesta nouseville ilon ja onnistumisen kokemuksille. Oppilaita kannustetaan tuomaan esiin kiinnostuksen kohteensa ja löytämään uusia.

3-6 Oppijana kehittyminen

Vuosiluokkien 3–6 erityisenä tehtävänä on oppimaan oppimisen taitojen kehittäminen sekä omien opiskelutapojen ja -taitojen tunnistaminen ja kehittäminen. Erityistä huomiota kiinnitetään oppilaiden ohjauksen ja tuen tarpeisiin.

7-9 Yhteisön jäsenenä kasvaminen

Opintojen aikaisen arvioinnin ja palautteen antamisen käytännöt suunnitellaan ja toteutetaan siten, että ne ovat vuorovaikutteisia ja oppimista ohjaavia sekä kannustavat oppilaita työskentelemään tavoitteellisesti yksilöinä ja ryhmänä.

Tutkimusten mukaan oppilaalle muodostuu kouluaikana
arviointiura.

(Eccleston & Pryor 2003)

- Haluatko hänen olevan **kyyketytty** vai **kannustettu**?

Pariporina

Kysymys: *Miten uuden opetussuunnitelman arviointikäsitys muuttaa opettajan toimintaa?*

Oppiva kehittyvä koulu

Formatiivinen/kehittävä arviointi koulun toiminnan tukena

Arvioinnin ajattelutapa, joka tähtää siihen, että

- arviointi tuottaisi jotain hyötyä
- tuloksia käytettäisiin
- saataisiin tietoa ajoissa
- ajateltaisiin painotetusti tulevaisuutta

ELI

kehitettäisiin ja tehtäisiin koulun toimintakulttuurin arviointia alusta saakka tarkoituksellisesti.

Sen pitäisi olla

tuen antamista, ohjausta, feedforward-luonteista, vahvuuslähtöistä, voimaannuttavaa, erilaisuutta edistävää, tehtäväkeskeistä.

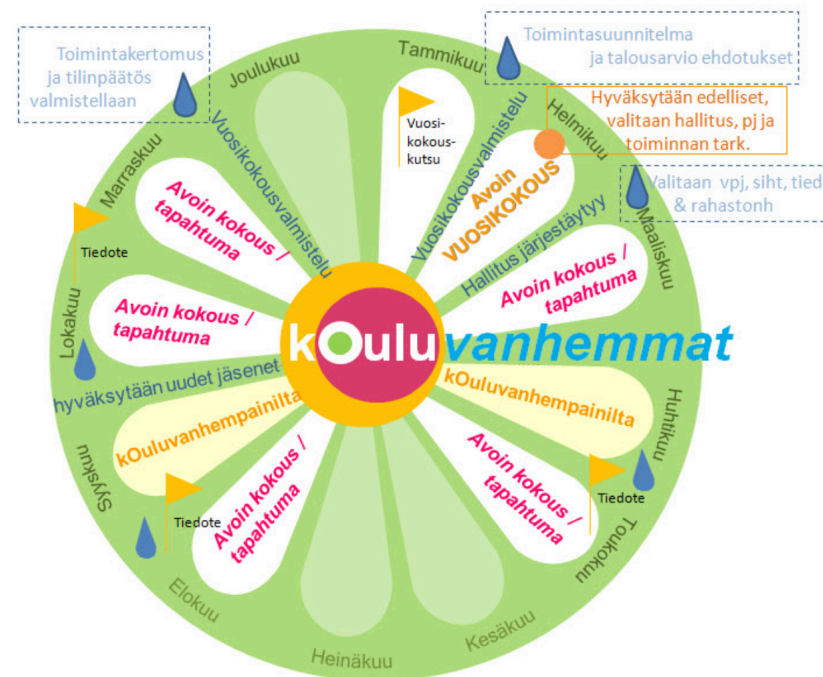
ARVIOINNIN VUOSISUUNNITELMA/VUOSIKELLO

KUKA, MITÄ, MITEN, KENELLE, MITEN JAETAAN, MITEN HYÖDYNNETÄÄN

KOULUJEN KV-VUOSIKELLO

© Tiina Sarisalmi

Ryhmätyöskentely: TO DO -lista

To do -lista (vrt. paikallisen tason kysymykset)

- *Keskustellaan ja kirjataan koulun arviointikulttuurin painopisteet ja periaatteet*
- *Opintojen aikainen formatiivinen arviointi*
- *Tarkistetaan ja kirjataan itsearviointin periaatteet*
- *Tarkistetaan ja kirjataan vertaisarviointin periaatteet*
- *Lukuvuoden päätteeksi annettava arviointi*
- *nivelvaiheisiin liittyvät arvioinnin ja palautteen antamisen käytännöt*
- *Valinnaisaineiden arviointi*
- *Päivitetään lukuvuositolustus, välitolustus, erotolustus ja päättötolustus (esim. ue/et, yhteiskuntaoppi)*
- *Suunnitellaan, miten järjestetään opettajien kouluttaminen.*
- *jne.*

Ryhmätyöskentelytilat: TO DO -lista

Mikkeli A216

Kitee A201

Juva A150

Savonlinna A309

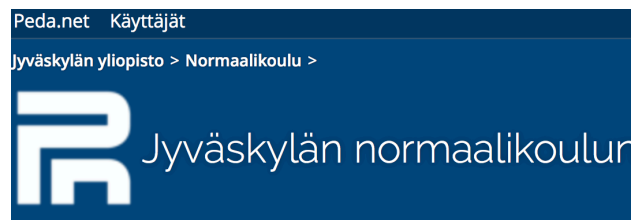
Muut A216 takaosan pöydät

*Kahville ja sitten
töihin!
Palataan saliin klo
15.00*

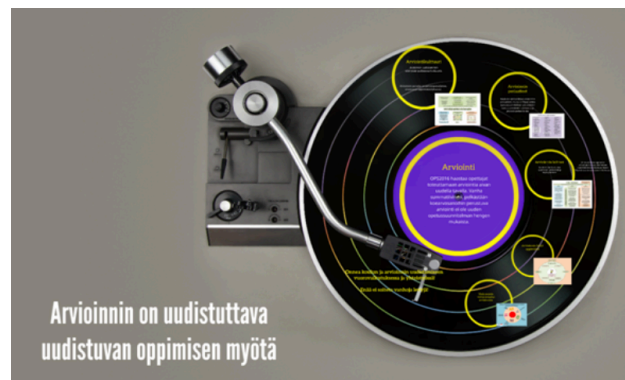
Ryhmätyöskentely: TO DO -lista

Jyväskylän normaalikoulu: <https://peda.net/jyu/normaalikoulu/ops>

Rauman normaalikoulu:

https://prezi.com/qhyfbidp1b20/arviointi-ops2016/?utm_campaign=share&utm_medium=copy

Arvioinnin on uudistuttava
uudistuvan oppimisen myötä

Heli Lepistö 22.9.2015

Lisätietoa

Etsitkö OPStuki 2016 -koulutuksen työpajojen 1-3/2015 materiaaleja?

- <http://www.ops2016.fi/ops2016/tyopajat2015.html>

Etsitkö uusia opetussuunnitelman perusteiden perustetekstejä?

- <http://www.oph.fi/ops2016/perusteet>

Haluaisitko kerrata OPS2016-opetussuunnitelman keskeisiä asioita?

- <http://www.oph.fi/ops2016/materiaalit>

Pohditko paikallista prosessia?

- <http://www.oph.fi/ops2016/tiekartta>

Kaipaisitko esimerkkiä, miten paikallista ops-työtä on tehty?

- <http://www.oph.fi/ops2016/blogi>

Etsitkö tietoa ePerusteet-palvelusta?

- <https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi>

Haluaisitko katsoa ePerusteiden ohjevideot?

- <https://confluence.csc.fi/pages/viewpage.action?pageId=50876169>

Palautelinkki

Nyt on aika antaa palautetta.

Linkki palautekyselyyn:

<https://elomake.helsinki.fi/lomakkeet/63298/lomake.html>

TEKEMÄLLÄ
OPPII

OPStuki 2016 kiittää

Täydennyskoulutus jatkuu...

**LOPStuki 2016
syksystä 2015 alkaen**

Lopuksi

Iso H: Elämä on tentti

<https://www.youtube.com/watch?v=Gx2bigCTiVM>

Kiitos!

Lähteet ja lisätietoja

- Opetushallitus, Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014. OPH 22.12.2014. <http://www.oph.fi/ops2016/perusteet>
- Opetushallitus, Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014. OPH 22.12.2014. <http://www.oph.fi/ops2016/perusteet>
- Atjonen, Päivi. 2015. Kehittävä arviointi kasvatusalalla. Tampere: Suomen yliopistopaino Oy Juves Print. Kirjokansi.
- Atjonen, Päivi. 2007. Hyvä, paha arviointi. Jyväskylä: Gummerrus Kirjapaino Oy. Tammi.
<https://wiki.uef.fi/pages/viewpage.action?pageId=33656978>